

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Olsztyn, dnia 16 stycznia 2023 r.

Poz. 356

UCHWAŁA NR XLVI/349/2022 RADY GMINY GÓROWO IŁAWECKIE

z dnia 29 czerwca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych w Gminie Górowo Iławeckie na lata 2022 – 2027

Na podstawie art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583, poz. 1005 oraz poz. 1079) Rada Gminy Górowo Iławeckie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Usług Społecznych w Gminie Górowo Iławeckie na lata 2022 - 2027. Treść Programu określa załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Górowo Iławeckie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy

Danuta Szawara

Załącznik do uchwały Nr XLVI/349/2022

Rady Gminy Górowo Iławeckie

z dnia 29 czerwca 2022 r.

PROGRAM USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE GÓROWO IŁAWECKIE

Górowo Iławeckie, 2022 r.

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	3
1. NAZWA I CEL PROGRAMU	4
2. OKRES REALIZACJI PROGRAMU.....	6
3. OPIS POTRZEB UZASADNIAJĄCYCH REALIZACJĘ PROGRAMU	6
4. OKREŚLENIE USŁUG SPOŁECZNYCH OFEROWANYCH W PROGRAMIE.....	8
5. WARUNKI I TRYB KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH	
Do KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE.	14
6. Odpłatność za usługi społeczne. warunki stosowania ulg.	15
7. Dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych.....	15
KLAUZULA INFORMACYJNA	16
8. Organizacja programu i etapy jego realizacji.....	17
9. Monitorowanie i ocena Programu oraz mierniki efektywności jego realizacji.....	20
10. BUDŻET PROGRAMU ORAZ ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA	23

WSTĘP

1 stycznia 2021 r. na mocy uchwały nr XXVI/220/2020 Rady Gminy Górowo Iławeckie z dnia 27.11.2020 r. w Gminie Górowo Iławeckie utworzona została poprzez przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górowie Iławeckim w nową jednostkę budżetową pod nazwą Centrum Usług Społecznych w Górowie Iławeckim. Centra usług społecznych to działanie fakultatywne gminy, związane z zapewnieniem dostępności do szeregu tzw. zintegrowanych usług społecznych.

W danym kontekście ważnym jest, iż Uchwała Rady Gminy Górowo Iławeckie nie nadała jedynie nowej nazwy jednostce organizacyjnej, ale oznacza wprowadzenie zmian w systemie świadczenia usług społecznych, nie tylko dla osób i rodzin słabszych czy środowisk niewydolnych, lecz dla ogółu mieszkańców. Istotnym jest także, iż podjęta Uchwała o utworzeniu CUS w Górowie Iławeckim, sama w sobie nie przesądza o konkretnych rozwiązaniach, które zostaną wdrożone w lokalnym systemie usług. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019r., poz. 1818) również nie narzuca gotowych rozwiązań, zakłada jedynie ramy funkcjonowania CUS i kierunki zmian, ale sposób ich wdrożenia na poziomie merytorycznym i instytucjonalnym pozostawia w gestii samorządów. Centrum Usług Społecznych w Górowie Iławeckim stoi zatem przed ogromnym wyzwaniem, jakim jest praktyczne wprowadzenie w życie założeń ustawy o CUS.

Wydajna polityka publiczna na rynku pracy, gospodarki i edukacji opiera się w dużej mierze na prawidłowo zdiagnozowanym rozwoju usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Podstawą stworzenia Programu jest przeprowadzona diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, opracowana przez centrum.

Powstały program ma więc na celu z jednej strony zwiększenie dostępu do szeregu usług społecznych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby społeczności gminnej oraz podnosi potencjał instytucjonalny usługodawcy.

Diagnoza zawiera informacje o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale usługowym środowiska lokalnego. Jednym z kluczowych efektów przeprowadzonej diagnozy jest stworzenie i rozwój bazy informacji o dostępnych, na obszarze działania centrum, usługach społecznych. Diagnoza zawiera w szczególności informacje dotyczące potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, a także jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz osób fizycznych i prawnych wykonujących usługi społeczne na obszarze działania centrum wraz ze wskazaniem wykonywanych przez nie usług. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na lata 2022-2027 poddana została konsultacjom społecznym, następnie przekazana wójtowi oraz radzie gminy.

1. NAZWA I CEL PROGRAMU

Nazwa programu: Program usług społecznych w Górowie Iławeckim

Cel programu: Zwiększenie dostępności do zintegrowanych usług społecznych odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców Gminy Górowo Iławeckie.

PROGRAM USŁUG SPOŁECZNYCH GMINY GÓROWO IŁAWECKIE OPRACOWANY
ZOSTAŁ ZGODNIE
Z ZAPISAMI USTAWY Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O REALIZOWANIU USŁUG
SPOŁECZNYCH
PRZEZ CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH (DZ.U. Z 2019 R. POZ. 1818)

Głównym celem programu jest zwiększenie dostępności usług społecznych adekwatnie do potrzeb mieszkańców.

Priorytetem Centrum Usług Społecznych w Górowie Iławeckim jest zbudowanie lokalnego systemu usług społecznych, świadczącego kompleksowe, spersonalizowane usługi społeczne dla ogółu mieszkańców. Proces ten opiera się na dwóch ważnych filarach:

- Utworzeniu bazy usług społecznych, świadczonych w CUS w sposób zintegrowany (wybór usług spośród ogółu dostępnych, z obszarów wymienionych w ustawie) – integracja przez CUS usług dotychczas rozproszonych i świadczonych przez różne instytucje.
- Wprowadzeniu nowych usług społecznych określonych w Programie Usług Społecznych (zwanym dalej w skrócie PUS), skierowanych do osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach.

Istotną cechą Programu jest kompleksowość pomocy, oznaczająca sprofilowane pakiety usług, świadczone przez specjalistów, uzupełniane wsparciem społecznym oferowanym przez członków lokalnej społeczności w trybie pomocy sąsiedzkiej, grup samopomocowych czy wolontariatu. Do przygotowania program włączono przedstawicieli społeczności lokalnej. Zapewniono konsultacje społeczne, na każdym etapie planowania, wdrażania i monitorowania.

Wykonawcami usług społecznych zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818) mogą być:

- Centrum usług społecznych,
- Urząd gminy,
- Jednostki organizacyjne gminy,

- Organizacje pozarządowe lub podmioty, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Podmioty wyłonione na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 roku – Prawo zamówień publicznych,
- Podmioty wykonujący działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

2. OKRES REALIZACJI PROGRAMU

Proponowany Program Usług Społecznych w Gminie Górowo Iławeckie realizowany będzie w okresie od czerwca 2022 r. do czerwca 2027 r. Wszelkie zmiany w rodzaju świadczonych usług wynikać będą bezpośrednio z analizy potrzeb mieszkańców w tym zakresie.

3. OPIS POTRZEB UZASADNIAJĄCYCH REALIZACJĘ PROGRAMU

Realizacja Programu Usług Społecznych Gminy Górowo Iławeckie na lata 2022 - 2027, wynika z przeprowadzonej Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej. Diagnoza została przeprowadzona zgodnie z art. 21 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818) i dostarczyła informacji zarówno o potrzebach mieszkańców jak również o potencjale usługowym środowiska lokalnego. Stanowi równocześnie podstawę do zaplanowania kompleksowych działań i zapewnienia wysokiej jakości usług w utworzonej jednostce. Podstawowym zadaniem CUS jest zapewnienie zintegrowanych usług zdrowotnych, opiekuńczych, wsparcia rodzin i małych dzieci, a także dzieci i młodzieży do 18 roku życia. W założeniu każdy mieszkaniec gminy, bez względu na osiągnięte dochody, sytuację społeczną czy wiek otrzyma indywidualne wsparcie. Przeprowadzona w sposób szczegółowy diagnoza, dostarczyła szeregu informacji w zakresie potencjału i potrzeb społeczności lokalnej.

Program ma służyć powstaniu indywidualnych planów usług społecznych w postaci szerokiego wachlarza usług społecznych. Program proponuje poniższy model :

- wspieranie rodziny,
- polityka prorodzinna,
- pomoc społeczna,
- promocja i ochrona zdrowia,
- wspieranie osób niepełnosprawnych,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- pobudzenie aktywności obywatelskiej,
- kultura, kultura fizyczna i turystyka,
- edukacja publiczna.

W proponowanym modelu CUS w Górowie Iławeckim staje się punktem pierwszego kontaktu, będąc jednocześnie punktem koordynacyjnym dla rodzin z danej społeczności lokalnej. Oferuje opiekę i koordynuje działania na rzecz całej społeczności lokalnej. Zakłada bardzo szeroką i wielokierunkową współpracę międzyinstytucjonalną, w celu zapewnienia wsparcia osobie/rodzinie/grupie społecznej. Ważnym elementem

modelu będzie uzgodnienie współpracy między instytucjami/działami, w szczególności w zakresie wymiany danych o osobach/rodzinach i grupach zgłaszających potrzeby, które są niezbędne do określenia celu pomocy i skutecznego udzielenia wsparcia. Uzgodnienia w tym zakresie powinny zostać dokonane na spotkaniu z osobami kierującymi instytucjami i znajdą odzwierciedlenie w zapisach deklaracji współpracy. Innym elementem współpracy jest również ustalenie kompetencji i zadań dla poszczególnych instytucji i podmiotów zaangażowanych w kooperację.

W celu zapewnienia skutecznego udzielenia wsparcia mieszkańcom nawiązano współpracę z podmiotami na podstawie porozumień, m.in.:

1. Powiatowy Urząd Pracy w Bartoszycach,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach,
3. Stowarzyszenie „Dolina Róż”,
4. Stowarzyszenie „NORA”,
5. Fundacja „Lelka”,
6. Stowarzyszenie „MONUMENT”,
7. NTS Natalia Sycz,
8. Stowarzyszenie „Jesteśmy Razem”. Centrum Barka w Górowie Iławeckim,
9. Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych w Bartoszycach,
10. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej „WAMA – COOP”,
11. Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych,
12. Stowarzyszenie „Wiraż” w Bartoszycach,
13. Polski Komitet Pomocy Społecznej ZR w Bartoszycach,
14. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Tolko,
15. Dom Pomocy Społecznej „Senior” w Kamińsku,
16. Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”,
17. Parafie z terenu Gminy Górowo Iławeckie.

4. OKREŚLENIE USŁUG SPOŁECZNYCH OFEROWANYCH W PROGRAMIE

Zakres usług społecznych ujęty w niniejszym Programie wynika z art. 2 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818) oraz przeprowadzonej Diagnozy potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy. Diagnozę przeprowadzono zgodnie z art. 21 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818), od stycznia do czerwca 2021 r. Poniżej wskazano główne potrzeby w zakresie dostarczania usług społecznych przedstawione mieszkańcom gminy, w ramach przeprowadzonej diagnozy potencjałów i potrzeb.

Badania społeczne przeprowadzone w ramach diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej, wskazują na pewne tendencje, zjawiska i procesy, które mogą mieć istotny wpływ na realizację usług społecznych.

1. Położenie gminy, rozproszona zabudowa, niewielkie, pod względem liczby mieszkańców, miejscowości oraz zasięg wykluczenia komunikacyjnego, to czynniki utrudniające realizację usług społecznych. Ma to znaczenie w szczególności w przypadku osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, a także dzieci i młodzieży.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

Organizacja usług społecznych będzie wymagała lokowania usług jak najbliżej miejsca zamieszkania odbiorców lub będzie warunkowana dowozem uczestników na miejsca ich realizacji.

2. Populacja Gminy Górowo Iławeckie ma charakter społeczeństwa starzejącego się. Liczba mieszkańców wykazuje tendencję malejącą.

W najbliższych latach w strukturze społecznej gminy będzie przybywać osób starszych z jednoczesnym odpływem ludzi młodych. Nie bez znaczenia są tu zmiany w strukturze rodzin. Dominują gospodarstwa domowe jednopokoleniowe, w związku z tym osoby starsze pozostają bardzo często bez odpowiedniego wsparcia.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

W najbliższych latach należy prognozować zwiększenie popytu na usługi opiekuńcze, asystenckie, wytchnieniowe, a także inne rodzaje wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na osoby samotne, mieszkające w miejscach oddalonych od wsi, a także na dorosłe osoby z niepełnosprawnościami, które po śmierci rodziców – ich dotychczasowych opiekunów, mogą pozostać bez wsparcia. Z uwagi na odpływ ludzi młodych, należy skierować działania również w stronę rodzin oraz dzieci i młodzieży, aby zapewnić im dostęp „na miejscu” do usług społecznych, odpowiadających na ich potrzeby.

3. Ważnym aspektem funkcjonowania mieszkańców gminy jest zdrowie. Długotrwała lub ciężka choroba stanowi jeden z głównych powodów udzielania pomocy. Starzejące się społeczeństwo boryka się z problemami zdrowotnymi. Znaczenie ma również prowadzony tryb życia, w tym zła dieta, mała aktywność fizyczna oraz nałogi. Wśród osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami problemy zdrowotne oraz dostępność usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych stanowią ważną kwestię.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

W zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić działania w obszarze promocji i ochrony zdrowia. Ważna jest szeroko rozumiana profilaktyka - od kształtowania świadomości społeczeństwa w zakresie zdrowia i zdrowego starzenia się, po realizację badań przesiewowych, służących wczesnemu wykrywaniu chorób.

4. Badania zawarte w diagnozie, wskazują potrzebę zwiększania dostępu do lekarzy specjalistów, rehabilitacji.

REKOMEDOWANE DZIAŁANIA:

Planując usługi należy wziąć pod uwagę usługi dedykowane tej grupie docelowej, w szczególności usługi asystenckie, opiekuńcze, wytchnieniowe, w tym:

- tworzenie i funkcjonowanie miejsc pobytu stałego i okresowego w mieszkaniach chronionych i wspomaganych,

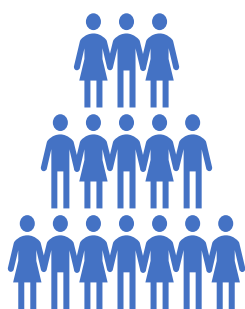
- inicjowanie i organizowanie działań służących aktywności edukacyjnej, rekreacyjnej i fizycznej osób starszych, poprzez m.in. animację lokalną, projekty i przedsięwzięcia aktywizujące oraz edukacyjne, rozwój sieci klubów seniora i dziennych domów pomocy,
- uruchomienie i prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- działania na rzecz zapewnienia i zwiększania dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej gminnych instytucji publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych, słabowidzących, głuchych, głuchoniemych i innych.

5. Przeprowadzona diagnoza, wskazała również na potrzeby dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, polegające na organizacji miejsca spotkań oraz organizacji form spędzania czasu wolnego, szerszy dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

Przejęcie przez CUS zarządzania gminną instytucją kultury, organizacja form spędzania wolnego czasu, kursów i szkoleń, w oparciu o bazę lokalową Gminnej Biblioteki i Centrum Kultury, organizacje pozarządowe oraz wolontariat.

6. Aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców gminy pozostaje na średnim poziomie, na co wskazują dane dotyczące m.in. frekwencji wyborczej oraz funkcjonowania organizacji pozarządowych. Na uwagę zasługuje jednak oddolna aktywność mieszkańców przejawiająca się m.in. w funkcjonowaniu kół gospodyń wiejskich, jednakże wymaga ona wsparcia oraz wzmocnienia integracji społecznej i poczucia współodpowiedzialności za dobro wspólne.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

Aktywność i integracja jest bardzo ważnym aspektem funkcjonowania społeczności lokalnej, szczególnie w wymiarze wrażliwości społecznej, samopomocy i potencjału wspólnoty do diagnozowania i rozwiązywania problemów jej członków. Z tego względu rozwój usług społecznych wymaga działań ukierunkowanych na wzmocnienie aktywności i integracji społecznej oraz wyłanianie i wsparcie lokalnych liderów. Istotną rolę w tym zakresie będzie pełnił organizator społeczności lokalnej.

7. Na terenie gminy formalnie funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych. Nie są one jednak, w większości, przygotowane do profesjonalnej realizacji usług społecznych, głównie z tego względu, że ich działalność opiera się na lokalnych liderach; jest ograniczona terytorialnie lub czasowo, bądź nie dysponują kadrą o określonych kwalifikacjach i doświadczeniu.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

Udział organizacji pozarządowych w lokalnym rynku usług społecznych wymaga przygotowania realizatorów do ich świadczenia. Istotne w tym zakresie będzie wsparcie doradcze i szkoleniowe, w tym w kwestiach finansowo-księgowych, formalnoprawnych i organizacyjnych funkcjonowania organizacji, a także kompetencji i kwalifikacji ich członków potrzebnych do świadczenia określonych usług. Ważna jest także komunikacja z kadrą CUS oraz wzajemna wymiana informacji i doświadczeń. Zaleca się utworzenie w CUS punktu doradczego dla NGO, w ramach którego te zadania będą realizowane w sposób elastyczny, dostosowany do potrzeb organizacji, zapewniający bieżący kontakt i komunikację z doradcą/doradcami.

8. Rozwój usług społecznych w Gminie Górowo Iławeckie będzie wymagał zaangażowania asystentów osoby niepełnosprawnej/starszej, animatorów czasu wolnego, animatorów zabaw dla dzieci. Lokalny rynek pracy wykazuje raczej niedobór osób spełniających wymagania do wykonywania wskazanych wyżej zawodów, a więc liczba potencjalnych zleceniobiorców i realizatorów usług społecznych może okazać się niewystarczająca w stosunku do potrzeb.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

W przypadku organizacji lub zlecenia określonych usług społecznych należy mieć na uwadze precyzyjne określenie kwalifikacji i doświadczenia, wymaganych od kadry, która będzie je bezpośrednio realizować. Warto również uwzględnić szkolenia dla mieszkańców i członków organizacji w obszarach realizowanych usług, które pozwolą zwiększyć potencjał lokalnej społeczności w tym zakresie, a jednocześnie przeciwdziałać bezrobociu i bierności zawodowej wśród mieszkańców.

9. Biorąc pod uwagę diagnozę i przeprowadzonych badań wynika gotowość mieszkańców do ponoszenia odpłatności za usługi społeczne, jednak przede wszystkim chodzi o takie usługi, z których muszą korzystać poza gminą, a ich organizacja na miejscu pozwoliłaby im zaoszczędzić czas. Opinie uczestników wywiadów grupowych koncentrują się na założeniu, że usługi powinny być z założenia odpłatne, natomiast powinna istnieć możliwość zwolnienia z opłat lub zmniejszenia ich wymiaru dla osób w określonej sytuacji finansowej. W związku z odpłatnością, szczególnie ważne jest, by usługi odpowiadały na potrzeby mieszkańców.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

Zapewnienie dostępności i powszechności usług społecznych nie stoi w sprzeczności z odpłatnością za ich realizację. Wręcz przeciwnie - odpłatność może sprzyjać dostępności, przy założeniu, że środki pochodzące z opłat nie będą stanowiły głównego źródła finansowania usług, zostaną ustalone racjonalnie w odniesieniu do stawek rynkowych, a jednocześnie nie będą wpływać na niższy standard i jakość usług. Ważne jest ustalenie jednolitych zasad i warunków odpłatności. Rekomenduje się również ustalenie systemu preferencji, zniżek lub zwolnień z opłat osób w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej.

W ramach obszarów dotychczas poddanych Diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na lata 2022-2027 zdecydowano o przyjęciu do realizacji niżej wskazanych, nowych usług społecznych, skierowanych do priorytetowych grup odbiorców m.in.: osób starszych, rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami i osób bezrobotnych.

Wszystkie usługi ujęte w katalogu powinny być świadczone w logice powszechnego dostępu miejscowego, a także zintegrowane wokół zabezpieczenia potrzeb m.in. rodziny i osób starszych w różnych fazach cyklu życia. Katalog ten obejmuje wskazane poniżej usługi:

ZAKRES USŁUGI	NAZWA USŁUGI
Polityka prorodzinna	• wsparcie asystenta rodziny; • wsparcie psychologiczne, prawne, socjoterapia; • utworzenie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3.
Wspieranie rodziny	• zapewnienie opieki i wsparcia osobom starszym; • udzielanie pomocy materialnej; • praca socjalna; • poradnictwo dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej; • zapewnienie wsparcia i pomocy asystenta rodziny; • pomoc w zakresie dożywiania; • pomoc żywnościową – PKPS; • wsparcie w walce z uzależnieniami; • promocję prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny; • działania interwencyjne dla ofiar przemocy; • wsparcie psychologiczne, prawne, socjoterapia, zajęcia: plastyczne, muzyczne, sportowe, taneczne; • tworzenie grup wsparcia; • organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (kolonie, półkolonie)
Pomoc społeczna	• udzielanie pomocy materialnej; • praca socjalna; • poradnictwo dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej; • usługi opiekuńcze; • zapewnienie wsparcia i pomocy asystenta rodziny; • wsparcie w walce z uzależnieniami; • pomoc żywnościowa – PKPS; • pomoc w zakresie dożywiania; • działania interwencyjne dla ofiar przemocy;

Promocja i ochrona zdrowia	• Programy z zakresu profilaktyki zdrowia; • program osłonowy „Koperta życia dla mieszkańców gminy Górowo Iławeckie”; • zapewnienie dostępności do poradnictwa psychologicznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;
Wspieranie osób z niepełnosprawnościami	• zapewnienie dostępności do usług typu Klubu Senior +; • zapewnienie dostępności do usług Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego; • zapewnienie dostępności do warsztatów terapii zajęciowej; • prowadzenie działań animacyjnych; • organizacja imprez integracyjnych; • usługi doradcze o charakterze ogólnym; • poprawa dostępności do usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami; • opieka wytchnieniowa; • utworzenie mieszkania chronionego.
Przeciwdziałanie bezrobociu	• poradnictwo dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej; • zapewnienie dostępności do usług w zakresie: szkoleń, kursów dla grup w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, warsztatów edukacyjnych realizowanych przez instytucje rynku pracy; • uruchomienie zatrudnia wspieranego;
Kultura, kultura fizyczna i turystyka	• działania animacyjne, działania oddolne, służące pobudzaniu społeczności lokalnej do podejmowania działań; • wydarzenia sąsiedzkie, organizowane z udziałem mieszkańców; • organizowanie imprez cyklicznych, wpisane w gminny kalendarz
Pobudzanie aktywności społecznej	• działania animacyjne, służące pobudzaniu mieszkańców do działania; • inicjowanie spotkań mieszkańców i grup społecznych; • działalność „Rady Seniorów” Gminy Górowo Iławeckie;

	• warsztaty edukacyjne; • wydarzenia sąsiedzkie, organizowane z udziałem mieszkańców; • grupy samopomocowe; • promowanie idei wolontariatu; • organizowanie i współorganizowanie oraz inicjowanie kampanii społecznych; • tworzenie lokalnych partnerstw; • aktywizacja działalności świetlic wiejskich i innych obiektów po okresie po-COVID-owym
Reintegracja zawodowa i społeczna	• wsparcie uchodźców w zakresie integracji społecznej; • Inicjowanie i akceleracja działań promujących zatrudnienie; • promowanie idei wolontariatu; • inicjowanie i wspieranie pomocy sąsiedzkiej; • usługi doradcze o charakterze ogólnym • doradztwo biznesowe dla społeczności, pod kątem utworzenia m.in. spółdzielni socjalnych prowadzonych przez specjalistę/animatora • wsparcie i doradztwo osób wykluczonych zawodowo i społecznie

Proponowany katalog usług nie ma charakteru zamkniętego, a jego uzupełnienie lub rozbudowa nastąpi w szczególności, w przypadku aktualizacji, bądź zdiagnozowania nowych rodzajów potrzeb społecznych mieszkańców.

5. WARUNKI I TRYB KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH DO KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE.

Warunki, tryb kwalifikowania osób zainteresowanych korzystaniem z usług społecznych wykonywane będą zgodnie z rozdziałem 5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. 2019 poz. 1818).

Warunkiem korzystania z usług jest zamieszkanie na terenie Gminy Górowo Iławeckie. Przez mieszkańca, należy rozumieć obywatela polskiego lub cudzoziemca, który ma miejsce zamieszkania i przebywa (z zamiarem stałego pobytu) na terenie Gminy Górowo Iławeckie.

Udzielenie usług poprzedza wniosek mieszkańca lub indywidualny plan usług społecznych, które mają być udzielone osobie zainteresowanej w okresie nie krótszym niż 3 miesiące, zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. 2019 poz. 1818).

Nabór beneficjentów odbywał się będzie na podstawie wypełnionego przez osobę zainteresowaną kwestionariusza rekrutacyjnego. Formularz zawiera imię i nazwisko beneficjenta, pesel, adres zamieszkania oraz telefon kontaktowy.

Osoba zainteresowana skorzystaniem z oferty usług społecznych proponowanych przez Centrum Usług Społecznych, ma możliwość wyboru odpowiedniej dla siebie usługi społecznej.

6. ODPLATNOŚĆ ZA USŁUGI SPOŁECZNE. WARUNKI STOSOWANIA ULG.

Odpłatność za usługi społeczne i warunki stosowania ulg są zgodne z zapisami:
ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1, 66).

7. DANE OSOBOWE NIEZBĘDNE DO KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH DO KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH.

Zakres danych osobowych niezbędnych do kwalifikowania mieszkańców Gminy Górowo Iławeckie do korzystania z usług społecznych:

- imię i nazwisko,
- numer telefonu,
- adres e-mail,
- data urodzenia,
- numer PESEL,
- adres miejsca zamieszkania,
- płeć,
- stan cywilny,
- obywatelstwo,
- stopień pokrewieństwa z członkami rodziny,
- stopień niepełnosprawności.

2. Osoba zakwalifikowana/przedstawiciel ustawowy osoby zakwalifikowanej do korzystania z usług społecznych zobowiązany jest do zapoznania się z klauzulą informacyjną oraz z zakresu przetwarzania danych osobowych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

3. Zasady przetwarzania danych osobowych przez Centrum Usług Społecznych określa art. 50 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818).

KLAUZULA INFORMACYJNA

Na podstawie art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U.UE.L. z 2016r. Nr 119, s.1 ze zm.) - dalej: „RODO” informuję, że:

1) Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Centrum Usług Społecznych w Górowie Iławeckim reprezentowane przez Dyrektora (adres: ul. Kościuszki 11, 11-220 Górowo Iławeckie, tel/fax: 89 761 11 33, e-mail: sekretariat@cus-gorowoilaweckie.pl)

2) Administrator wyznaczył Inspektora Ochrony Danych, z którym może się Pani/Pan kontaktować we wszystkich sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych za pośrednictwem adresu email: inspektor@cbi24.pl lub pisemnie na adres Administratora.

3) Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane w celu realizacji statutowych i ustawowych zadań Centrum Usług Społecznych w Górowie Iławeckim.

4) Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c RODO w związku z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

5) Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie obowiązujących przepisów prawa, przez okres niezbędny do realizacji celu, o którym mowa w pkt. 3 tj. przez okres niezbędny do realizacji celu, o którym mowa w pkt. 3, z uwzględnieniem okresów przechowywania określonych w przepisach szczególnych, w tym przepisów archiwalnych oraz w celach archiwalnych przez okresy wynikające z jednolitego rzeczowego wykazu akt bądź przepisów archiwalnych.

6) Pani/Pana dane osobowe będą ujawniane osobom działającym z upoważnienia administratora, mającym dostęp do danych osobowych i przetwarzającym je wyłącznie na polecenie Administratora, chyba że wymaga tego prawo UE lub prawo państwa członkowskiego. Pani/Pana dane osobowe będą również udostępnione podmiotom lub organom, którym Administrator jest ustawowo obowiązany przekazywać dane lub uprawnionym do ich otrzymania na podstawie przepisów prawa, lub podmiotom i organom, na podstawie umów łączących je z Administratorem, w tym podmiotom przetwarzającym dane na zlecenie.

7) Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany, lecz nie będą podlegały zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji, w tym o profilowaniu.

8) Pani/Pana dane osobowe nie będą przekazywane poza Europejski Obszar Gospodarczy (obejmujący Unię Europejską, Norwegię, Liechtenstein i Islandię).

9) W związku z przetwarzaniem Pani/Pana danych osobowych, przysługują Pani/Panu następujące prawa:

- a) prawo dostępu do swoich danych oraz otrzymania ich kopii;
- b) prawo do sprostowania (poprawiania) swoich danych osobowych;
- c) prawo do ograniczenia przetwarzania danych osobowych;
- d) prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych

(ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa), w sytuacji, gdy uzna Pani/Pan, że przetwarzanie danych osobowych narusza przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych (RODO);

10) Podanie przez Panią/Pana danych osobowych jest obowiązkowe. Nieprzekazanie danych skutkować będzie brakiem realizacji celu, o którym mowa w punkcie 3.

8. ORGANIZACJA PROGRAMU I ETAPY JEGO REALIZACJI

Zadaniem realizatora Programu Usług Społecznych jest w szczególności:

- przeprowadzanie akcji informacyjnej wśród mieszkańców,
- opracowywanie niezbędnych dokumentów w celu realizacji usług społecznych,
- kwalifikacja do korzystania z usług społecznych,
- wsparcie merytoryczne w zakresie realizacji programu usług społecznych przez wykonawców;
- wyszukiwanie i włączanie jak największej liczby podmiotów mogących realizować usługi społeczne na rzecz mieszkańców.

ETAPY RELIZACJI PROGRAMU USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE GÓROWO IŁAWECKIE

ETAP	OPIS DZIAŁANIA
I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Górowo Iławeckie, o przyjęciu do realizacji Programu Usług Społecznych Gminy Górowo Iławeckie na lata 2022 - 2027. Termin realizacji: II kw. 2022 r.
II	Przygotowanie merytoryczne i organizacyjne jednostki związane z realizacją programu.
III	Wdrażanie i koordynacja programu.
IV	Monitorowanie realizacji Programu Usług Społecznych (co 6 miesięcy bieżąca ocena z realizacji).
V	Przeprowadzenie całościowego przeglądu realizacji Programu Usług Społecznych oraz przygotowanie informacji o realizacji Programu Usług Społecznych. Sporządzenie informacji z realizacji Programu Usług Społecznych- zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818). Termin realizacji: najpóźniej do 31.03.2028 r.

9. MONITOROWANIE I OCENA PROGRAMU ORAZ MIERNIKI EFEKTYWNOŚCI JEGO REALIZACJI

- I. Monitorowanie służy zapewnieniu odpowiedniej jakości wdrażania Programu Usług Społecznych Gminy Górowo Iławeckie. Za monitorowanie Programu odpowiedzialne jest Centrum Usług Społecznych w Górowie Iławeckim. Celem monitorowania będzie dostarczanie niezbędnych informacji do podejmowania decyzji, które pozwolą na efektywną realizację Programu. Szczególna uwaga zostanie skoncentrowana na procesie wdrażania Programu przede wszystkim w zakresie realizacji usług społecznych.

Monitoring Programu Usług Społecznych polegał będzie na:

- zbieraniu,
- gromadzeniu,
- analizowaniu informacji, uzyskanych w toku realizacji usług społecznych.

Monitorowaniu podlegać będą w szczególności cele określone w ramach Programu. Po zakończeniu realizacji Programu Usług Społecznych zostanie sporządzona informacja z realizacji

Programu. Zakres informacji będzie zgodny z art. 6 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818).

Monitorowanie usług ze wszystkich obszarów w jednym zbiorze o proponowanej strukturze pozwoli w szczególności na:

- 1) ustalenie, ile osób zostało wspartych przez Centrum Usług Społecznych przez nowe usługi (w tym szczególnie osoby niekorzystające wcześniej);
- 2) ustalenie, z jakich usług społecznych korzystają jakiego typu odbiorcy;
- 3) określenie, jak kształtuje się konfiguracja wsparcia na poziomie całych rodzin;
- 4) analizę komplementarności usług.

- II. Ocena skuteczności i efektywności Programu Usług Społecznych będzie dokonywana przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Górowie Iławeckim (osiągnięcie celu, realizacja usług, zgodność standardów usług społecznych, zadowolenie odbiorców usług).

- III. Mierniki efektywności w zakresie Programu Usług Społecznych zostały podzielone na mierniki ilościowe i jakościowe.

A. **Mierniki efektywności** - ilościowe odnoszą się do realizowanych usług społecznych

Lp.	Nazwa usługi	Mierniki efektywności
I.	Usługa z zakresu polityki prorodzinnej	
I.1	Wsparcie asystenta rodziny	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, z uwzględnieniem ilości dzieci
I.2	Wsparcie psychologiczne, prawne, socjoterapia	- Liczba rodzin biorąca udział w projekcie - Liczba przeprowadzonych zajęć
I.3	Utworzenie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3.	Wynik realizacji zadania
II.	Usługa z zakresu wspierania rodziny	
II.1	Zapewnienie opieki i wsparcia osobom starszym	- Liczba osób korzystających ze wsparcia - Formy udzielonego wsparcia
II.2	Realizacja „Za życiem”	Liczba osób objętych wsparciem
II.3	Udzielenie pomocy materialnej	- Liczba osób korzystająca z pomocy - Rodzaj pomocy
II.4	Praca socjalna	Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną
II.5	Poradnictwo dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z poradnictwa
II.6	Pomoc w zakresie dożywiania	Liczba osób korzystających z dożywiania
II.7	Pomoc żywnościowa	Liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej
II.8	Wsparcie w walce z uzależnieniami	Liczba podjętych działań
II.9	Promocja prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny	Liczba przeprowadzonych działań
II.10	Działania interwencyjne dla ofiar przemocy	Liczba przeprowadzonych działań
II.11	Wsparcie psychologiczne, prawne, socjoterapia, zajęcia m.in.: plastyczne, muzyczne, sportowe, taneczne	- Liczba rodzin biorąca udział w projekcie - Liczba przeprowadzonych działań
II.12	Tworzenie grup wsparcia	- Liczba powstałych grup - Liczba uczestników
II.13	Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (kolonie, półkolonie)	- Liczba zorganizowanych kolonii - Liczba uczestników

III	Usługa z zakresu pomocy społecznej	
III.1	Udzielenie pomocy materialnej	Liczba osób korzystających z pomocy
III.2	Praca socjalna	Liczba osób korzystających ze wsparcia
III.3	Poradnictwo dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	Liczba udzielonego poradnictwa dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej
III.4	Usługi opiekuńcze	Liczba osób korzystających z usług
III.5	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem
III.6	Wsparcie w walce z uzależnieniami	Liczba osób objętych wsparciem
III.7	Pomoc żywnościowa	Liczba osób korzystająca z pomocy
III.8	Pomoc w zakresie dożywiania	Liczba osób objętych pomocą
III.9	Działania profilaktyczne i interwencyjne dla ofiar przemocy	Liczba podjętych działań
IV	Usługa z zakresu promocji i ochrony zdrowia	
IV.1	Program z zakresu profilaktyki zdrowia	Liczba osób biorąca udział w programie
IV.2	Program osłonowy „Koperta życia dla mieszkańców Gminy Górowo Iławeckie”	Liczba osób korzystająca z programu
IV.3	Zapewnienie dostępności do poradnictwa psychologicznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób korzystająca z pomocy
V	Usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	
V.1	Zapewnienie dostępności do usług typu Kluby Senior +	Liczba uczestników objętych wsparciem
V.2	Zapewnienie dostępności do usług typu Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne	Liczba uczestników objętych wsparciem
V.3	Zapewnienie dostępności do warsztatów terapii zajęciowej	Liczba uczestników objętych wsparciem
V.4	Usługi doradcze o charakterze ogólnym	Liczba osób objętych usługami doradczymi
V.5	Działania animacyjne	Liczba podjętych działań
V.6	Imprezy integracyjne	Liczba zorganizowanych imprez
V.7	Poprawa dostępności do usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba i rodzaj podjętych działań

V.8	Opieka wytchnieniowa	Liczba osób objętych wsparciem
V.9	Utworzenie mieszkania chronionego	Wynik realizacji zadania
VI	Usługa z zakresu przeciwdziałania bezrobociu	
VI.1	Poradnictwo dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób objętych wsparciem
VI.2	Usługi w zakresie: szkoleń, kursów dla grup w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, warsztatów edukacyjnych, realizowanych przez instytucje rynku pracy	Liczba osób biorąca udział w szkoleniach, kursach i warsztatach
VI.3	Uruchomienie zatrudnienia wspieranego	Wynik realizacji zadania
VII	Usługa z zakresu kultury, kultury fizycznej i turystyki	
VII.1	Działania animacyjne, działania oddolne, służące pobudzaniu społeczności lokalnej do podejmowania działań	Liczba podjętych działań
VII.2	Wydarzenia sąsiedzkie z udziałem mieszkańców	Liczba zorganizowanych wydarzeń
VII.3	Organizowanie imprez cyklicznych, wpisane w gminny kalendarz	Liczba podjętych działań w ramach organizacji wydarzeń
VIII	Usługa z zakresu pobudzania aktywności społecznej	
VIII.2	Działania animacyjne służące pobudzaniu mieszkańców	Liczba podjętych działań
VIII.3	Inicjowanie spotkań obywatelskich i grup obywatelskich	Liczba spotkań i grup
VIII.4	„Rada Seniorów” Gminy Górowo Iławeckie	Ilość podjętych inicjatyw i wydanych opinii
VIII.5	Aktywizacja działalności świetlic wiejskich i innych obiektów po okresie po-COVID-owym	Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań
VIII.6	Warsztaty edukacyjne	Liczba uczestników warsztatów
VIII.7	Wydarzenia sąsiedzkie	Liczba wydarzeń i uczestników
VIII.8	Grupy samopomocowe	- Liczba grup oraz uczestników - Obszary tematyczne
VIII.9	Promowanie idei wolontariatu	- Liczba podjętych działań - Ilość wolontariuszy
VIII.10	Organizowanie, współorganizowanie oraz inicjowanie kampanii społecznych	Liczba podjętych działań
VIII.11	Tworzenie lokalnych partnerstw	Liczba partnerstw

IX	Usługa z zakresu reintegracji zawodowej i społecznej	
IX.1	Wsparcie uchodźców w zakresie integracji społecznej	• Liczba podjętych inicjatyw i rodzaj udzielonego wsparcia
IX.2	Promowanie idei wolontariatu	• Liczba podjętych działań • Liczba wolontariuszy
IX.3	Inicjowanie i wspierania pomocy sąsiedzkiej	• Liczba podjętych działań
IX.4	Inicjowanie i akceleracja działań promujących zatrudnienie	• Liczba i rodzaj działań
IX.5	Usługi doradcze o charakterze ogólnym	• Liczba udzielonego doradztwa
IX.6	Doradztwo biznesowe dla społeczności, pod kątem utworzenia m.in. spółdzielni socjalnych prowadzonych przez specjalistę/animatora	• Liczba udzielonego doradztwa • Ilość uczestników • Ilość powstałych podmiotów
IX.7	Wsparcie i doradztwo osób wykluczonych zawodowo i społecznie	• Liczba i rodzaj udzielonego wsparcia

Mierniki efektywności – jakościowe odnoszą się do:

- poziomu zadowolenia odbiorców z usług społecznych,
- jakości realizacji usług społecznych,
- średniego czasu związanego z realizacją usługi w stosunku do efektów i będą badane za pomocą kwestionariuszy ankiety.

10. BUDŻET PROGRAMU ORAZ ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA

Program usług społecznych finansowany będzie dzięki zatwierdzonemu budżecie i możliwym źródłom finansowania CUS (m.in. świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, składki ubezpieczeniowe, dodatki mieszkaniowe, posiłek w szkole i w domu – pomoc w zakresie dożywiania, zasiłki celowe, zasiłki okresowe, zasiłki stałe i ogólne JST), a także finansowaniom zewnętrznym:

- SENIOR + dofinansowanie zadania realizowanego w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 Moduł II „Zapewnienie funkcjonowania placówki „Senior+”, dofinansowanie z Urzędu Województwa Warmińsko – Mazurskim;
- RODZINA W CENTRUM „Rodzina w Centrum! Program wsparcia wielodzietnych rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Górowo Iławeckie” projekt współfinansowany ramach Europejskiego Funduszy Społecznego w ramach regionalnego Programu Europejskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014-2020, w ramach RPPM.11.02.03-28-0036/21 w ramach działania 11.2 Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, poddziałania 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym. Realizacja przewidziana do 2023 r.;
- Europejski Fundusz Społeczny – Fundusze Europejskie;
- Środki rządowe, resortowe, pozarządowe, celowe;
- Fundraising;
- Darowizny;
- Wolontariat.